

Mat á samfélagslegum áhrifum virkjunarkosta Næstu skref?

Jón Ásgeir Kalmannsson
Formaður faghóps 3 í 4. áfanga rammaáætlunar

2. nóvember 2018

Efni

- Tilraunir til að meta áhrif virkjunarkosta á samfélagið í fyrri áföngum rammaáætlunar
- Vandir samfélagslegs mats?
- Næstu skref?

Verndar- og orkunýtingaráætlun

- Verkfæri til að tryggja að ákvarðanir um nýtingu landsvæða til orkuframleiðslu byggist á langtímasjónarmiðum og heildstæðu hagsmunamati
- Hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar grunnur: Sjálfbærni sem tekur til náttúru, samfélags og menningar, og efnahags
- Unnin í áföngum frá því um aldamót (1999)
- Unnin eftir lögum nr. 48/2011 um verndar- og orkunýtingaráætlun sem tóku að fullu gildi með samþykkt þingsályktunar 14. jan. 2013.
- 6 manna ráðgefandi verkefnisstjórn, skipuð af umhverfisráðherra
- 4 faghópar skipaðir af verkefnisstjórn í þriðja áfanga 2013-2017
 - Faghópur 1: Náttúra og menningarminjar
 - Faghópur 2: Auðlindanýting önnur en orkunýting
 - Faghópur 3: Samfélag
 - Faghópur 4: Efnahagur

Fyrri tilraunir til mats á samfélagsáhrifum

- 2. áfangi rammaáætlunar: Faghópur III
 - Um þjóðhagsmál, atvinnulíf og byggðapróun
 - Samfélagsleg áhrif má smætta niður í tvo þætti: Vinnumarkaðsáhrif og efnahagsáhrif
 - Metið samkvæmt tilteknu matslíkani sem meðal annars gengur út frá því að áhrifastærð vinnumarkaðsáhrifa sé í beinu hlutfalli við stærð virkjunar.
 - Ekki lagt mat á hvort breytingarnar væru jákvæðar eða neikvæðar

Faghópur 3 í 3. áfanga

- Hafði um 6 mánuði til að skila niðurstöðu.
- Lagði áherslu á rannsóknir og íbúafundi
 - Forsenda: Mikilvægt að kanna hug íbúa til ýmissa þátta raforkuframleiðslu og þróa aðferðir við mat á samfélagsáhrifum sem byggjast á þátttöku almennings

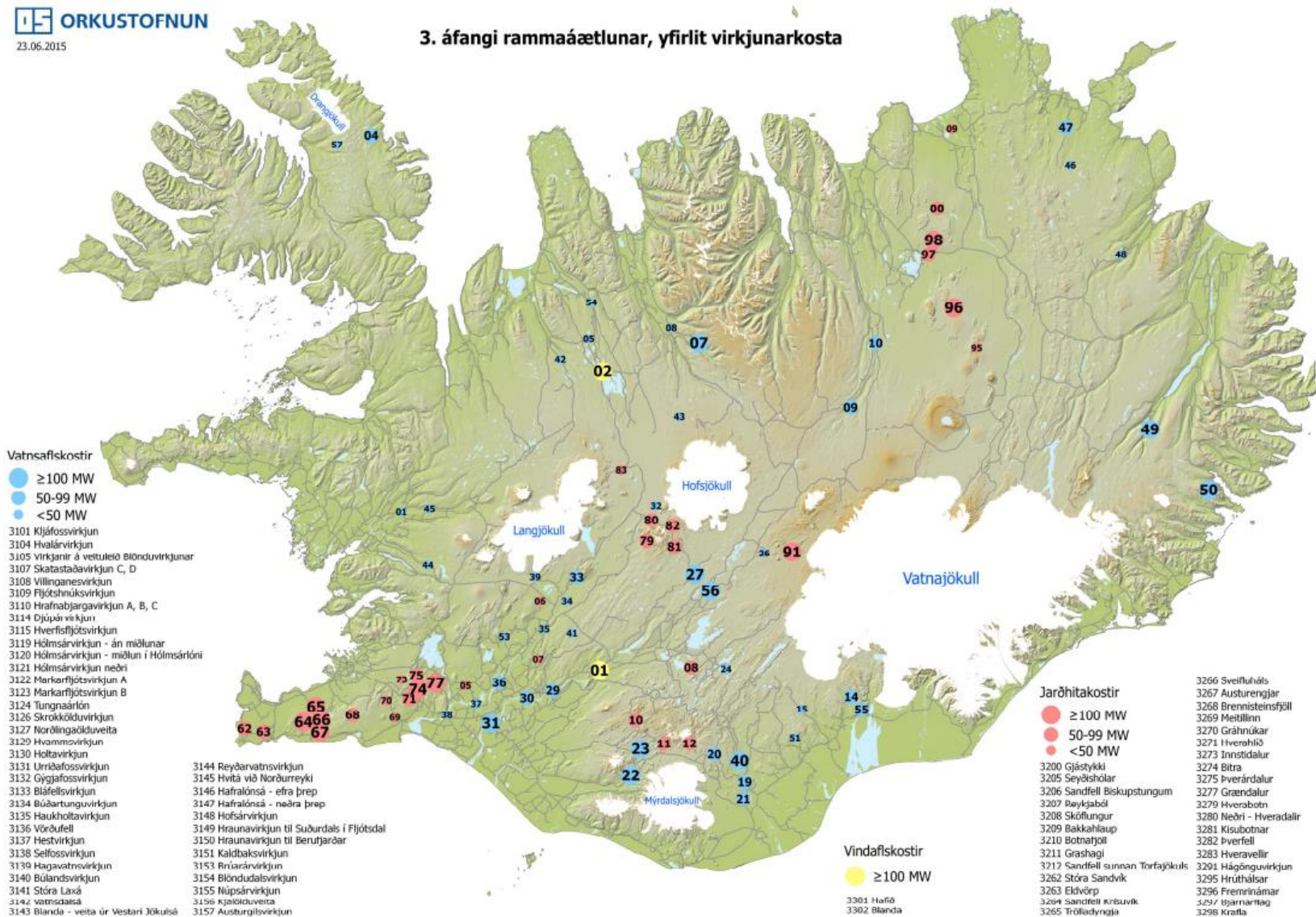

Íbúafundir og kannanir

- Faghópurinn gekkst í samstarfi við Félagsvísindastofnun fyrir:
 - Fundum með:
 - Íbúum sveitarfélaga við neðri hluta Þjórsár 12. desember 2015
 - Íbúum í Skaftárhreppi 23. janúar 2016
 - Íbúum í Skagafirði 30. janúar 2016
 - Símakönnunum á viðkomandi svæðum
 - Spurningakönnun á landsvísu 9. febrúar-9. mars (1104 þátttakendur)

3. áfangi rammaáætlunar, yfirlit virkjunarkosta

Mynd 2-4 Yfirlit yfir virkjunarkosti í þriðja áfanga rammaáætlunar.

Niðurstöður

Sjá lokaskýrslu verkefnisstjórnar

- <http://www.ramma.is/media/verkefnisstjorn-gogn/RA3-Lokaskyrsla-160826.pdf>

Lokaskýrsla
verkefnisstjórnar 3. áfanga
verndar- og orkunýtingaráætlunar
2013-2017

Mat á samfélagslegum áhrifum

- Vandinn sem við er að glíma m.a:
 - Lítið vitað um virkjunarkostina – rammaáætlun snemma í ferlinu – og kostirnir oftast ekki ítarlega útfærðir eða rannsakaðir
 - Lítið vitað hvernig og hvar orkan verður nýtt; nær eða fjær, til stóriðju, gagnavera, garðyrkju, osfrv
 - Röðun kosta erfiðleikum bundin

Vandinn sem við er að glíma ...

- Flókið viðfangsefni
 - Fjölmargir þættir sem falla undir samfélagsáhrif – skipta tugum – sem eru innbyrðis ólíkir
 - Áhrif á nærsvæði og fjærsvæðum, til skamms tíma og langs tíma, áhrif á líðan, samskipti, samheldni, traust, menningu, osfrv.

Vandinn sem við er að glíma ...

- Matið felur í sér gildisdóma
 - Eru áhrifin jákvæð eða neikvæð?
 - Ræðst meðal annars af hugmyndum okkar um hvað er eftirsóknarvert og í hverju gott samfélag er fólgið
 - T.d.: Er gott að áhrifin séu aukin umsvif í samfélaginu eða á fremur að leggja áherslu á stöðugleika og sjálfbærni
 - Felur í sér siðferðilegt og pólítískt mat

Næstu skref?

- Halda áfram að þróa aðferðafræði við mat á samfélagslegum áhirfum þar sem saman fer:
 - Þátttaka almennings
 - Eins góð gögn og vandaðar upplýsingar og mögulegt er
 - Rannsóknir og aðkoma sérfræðinga

Faghópur 3 í 4. áfanga rammaáætlunar

- Hjalti Jóhannesson
- Jón Ásgeir Kalmansson, formaður
- Magnfríður Júlíusdóttir
- Sjöfn Vilhelmsdóttir

Allar ábendingar og tillögur eru vel þegnar!

Þökk fyrir